

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
------------	---

Розділ 1

ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПОНЯТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ФІЛОСОФСЬКІЙ МОВІ

1.1. Проблема ключового поняття дослідження	16
1.2. Екзистенціальні корені самотності. Їх вираження в українській мові та українському бутті	25

Розділ 2

ФЕНОМЕН САМОТНОСТІ У ФІЛОСОФСЬКІЙ КУЛЬТУРІ НОВОГО ТА НОВІТНЬОГО ЧАСІВ

2.1. Феномен самотності в європейській філософії від Паскаля до К'єркегора	32
2.2. Сучасність: проблема самотності в екзистенціалізмі, персоналізмі та комунікативній філософії.....	52

Розділ 3

САМОТНІСТЬ ЯК ПРОБЛЕМА ПСИХОЛОГІЇ, ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ ТА МЕТААНТРОПОЛОГІЇ

3.1. Зовнішня та внутрішня самотність людини	93
3.2. Самотність як категорія психології та філософії.....	97
3.3. Аспекти метаантропології. Самотність як метаантропологічна проблема	116
3.4. Самотність як відкритість та замкненість людського буття	147

3.5. Індивідуальна і колективна форми внутрішньої самотності та спроби їх подолання	154
---	-----

Розділ 4

ВНУТРІШНЯ САМОТНІСТЬ ТА ВНУТРІШНЯ КОМУНІКАЦІЯ

4.1. Внутрішня комунікація: визначення поняття	164
4.2. Духовний та душевний виміри людського буття як основа внутрішньої комунікації.	166
4.3. Внутрішня самотність та внутрішня комунікація: феномен легітимації.....	179
4.4. Внутрішня самотність та внутрішня комунікація: феномен архетипів національної культури	183

Розділ 5

САМОТНІСТЬ У БУДЕННОМУ БУТТІ ЛЮДИНИ

5.1. Феномен буденності	224
5.2. Самотність у буденності: у-собість та о-собість.....	229
5.3. Колізії внутрішньої самотності у буденності: нудьга в турботі та святковості	232
5.4. Самотність чоловіка і жінки у буденності та спроба її зняття: рід	237
5.5. Внутрішня самотність чоловіка та жінки у цивілізаційному вияві буденності	249

Розділ 6

САМОТНІСТЬ У ГРАНИЧНОМУ ВИМІРІ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ

6.1. Феномен граничного буття	257
6.2. Самотність у граничному бутті людини: туга,	

закоханість, жах, відчай	265
6.3. Метаморфози й колізії внутрішньої самотності у граничному бутті: самотність володаря.....	275
6.4. Метаморфози й колізії внутрішньої самотності у граничному бутті: творча самотність.....	281
6.5. Культура як об'єктивація граничного буття людини. Подолання та відновлення внутрішньої самотності у культурі	293

Розділ 7

ВИХІД ЗА МЕЖІ ВНУТРІШНЬОЇ САМОТНОСТІ У МЕТАГРАНИЧНОМУ БУТТІ ЛЮДИНИ: ФЕНОМЕНИ ТОЛЕРАНТНОСТІ І ЛЮБОВІ

7.1. Феномен метаграничного буття людини	306
7.2. Усамотнення як вихід за межі самотності: самотворення та співтворення	313
7.3. Вихід за межі самотності у метаграничному бутті людини: феномен толерантності.....	319
7.4. Вихід за межі внутрішньої самотності чоловіка та жінки у феномені любові	333
ПІСЛЯМОВА	347
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	350

*Володимиру Шинкаруку
і Віталію Табачковському –
за небайдужість
до автора та тексту.*

"Тоді знову закричали всі: не Його, а Варавву!"

*Євангеліє
від Іоанна*

"Люди жили раніше в обмеженому маленькому просторі, і це давало їм затишок. Тепер люди... починають жити у Всесвіті, у світовому просторі зі світовим обрієм і це загострює почуття самотності... Філософ є людина, яка завжди жила у Всесвіті, завжди зі світовим горизонтом, він не знає тісного кола, і тому філософ одвічно самотній, так само самотній, як пророк..."

М. Бердяєв

"Що таке... самотність, в якій людина завжди буде ставати наче єдиною?"

М. Гайдеггер

ВСТУП

Вміти жити – це вміти жертвувати меншим заради більшого. Самотність виникає тоді, коли людина помилково жертвує більшим. Або жертвування меншим стає прагматичним ритуалом.

Людина завжди самотня. Людина ніколи не буває самотньою. Істина лежить посередині цих висловлень. І ми будемо шукати її там.

Сам факт виявлення людини у світі як неповторної особистості постійно породжує колізії комунікації, що переживаються як самотність. Тому проблема самотності є однією з вічних проблем людського існування. Вона стає надзвичайно актуальною саме в наш час – час деконструкції світоглядних орієнтирів і спроб знайти нові умови для комунікації як у нашій країні, так і в усьому світі. Ситуація постмодерну, за влучним висловом Ж.-Ф. Ліотара, породжує "недовіру до метанаративів" – фундаментальних ціннісних настанов, що лежать в основі людського спілкування. Враховуючи тенденцію посилення планетарної комунікації, все це загострює проблему самотності та порозуміння.

Тема самотності, яка йде ще від Б. Паскаля, актуалізується серед інших тем європейської філософії у ХІХ столітті, коли ця філософія переходить до некласичної форми з її установкою на унікальність людської особистості. *Саме поява проблеми самотності є симптомом некласичної філософії.* Для класичної філософії – передусім просвітницької та німецької класики – такої проблеми не існує – особистість повинна підкоритися загальному: розуму, владі, природі, Богові